

Tadeja Zupančič
Raziskovalni laboratorij za varne pasivne hiše
Research laboratory for safe passive houses

Povzetek (opisi ciljev, namenov, rezultatov)

Če je z vidika raziskav v gradbeništvu pričujoča raziskava potresne varnosti pasivnih hiš v svojem jedru tipična eksperimentalna raziskava, ki sodi v dolgo tradicijo pozitivističnih raziskav, se z vidika arhitekturnega raziskovanja ob isti konkretni raziskavi odpira vrsta novih pogledov na raziskovalno delo iz prakse in za prakso, kjer se poleg tradicionalnega in pragmatičnega nujno pojavi tudi liberalni pristop k raziskovanju (Zupančič, 2009). Navedena trojica tradicionalno-pragmatično-liberalno ni povsem identična trojici temeljno-aplikativno-razvojno – s katero običajno klasificiramo slovenske raziskave. Medtem ko je tradicionalno raziskovanje podvrženo uveljavljenim znanstvenim normam naravoslovja in tehnike, ki izvirajo iz pozitivizma, in zajema tako temeljne kot tudi aplikativne raziskave, pragmatični pristop upošteva humanistično in družboslovno noto, pri čemer je bližje aplikativnemu kot temeljnemu raziskovanju. Liberalni pristop je običajno predmet debat, ker upošteva kompleksnost oblikovalskih procesov, z vsem relativizmom, ki iz te kompleksnosti izvira. Pozitivistom je liberalizem običajno nesprejemljiv, čeprav morajo priznati relativnost vseh (svojih) raziskovalnih rezultatov. Pragmatiki pa liberalni pristop sprejemajo vse dokler izkazuje nezavidljivo mero kritične distance do lastnih dosežkov. V čem je torej pričujoča raziskava liberalna, zakaj, kakšne so zaradi tega njene prednosti in njene omejitve? Tokrat je iz prakse izluščen problem, ne pa tudi konkretni predmeti obravnave – ne preverja se serija realnih rešitev arhitekture, temveč njihovi elementi in povezave, lastnosti, preoblikovane v hipotetične modele, izoblikovane kot abstraktne hipoteze za laboratorijsko preverjanje. Ti hipotetični modeli pa niso generirani npr. s pomočjo računalniških programov, temveč so navsezadnje rezultat kritičnega oblikovalskega procesa, v katerem oblikovalska argumentacija parametričnosti oblikovanja povsem prevlada njeno morebitno avtomatizacijo. Navedeni liberalizem je zaradi kritične argumentacije in z vidika tehnike visoke stopnje parametričnosti sprejemljiv celo tehniki, še več, ponuja ji obvladljivo okolje za laboratorijsko delovanje, ki bi ga bilo v dejanski arhitekturni praksi pravzaprav nemogoče vzpostaviti. Po drugi strani pa ista liberalnost lahko zavede projektantsko prakso, ki lahko pozabi, da so te rešitve posebej izoblikovane za raziskovalni laboratorij (Koskinen, I., idr., 2011), ne pa neposredno za arhitekturno prakso.

Uporabnost rezultatov (teoretična, praktična)

Ugotovitev, da je v jedru raziskovalnega laboratorija za kreativno arhitekturno prakso oblikovalski proces, in da se pozitivistično preverjajo rezultati liberalnega pristopa k raziskovanju, raziskovalcem v arhitekturi ponuja razlikovanje med oblikovanjem za arhitekturno raziskovanje in oblikovanjem za konkretno arhitekturno prakso. S tem navedena ugotovitev spodbuja iskanje sinteze med obema namenoma arhitekturnega oblikovanja.

Ključne besede

arhitekturno projektiranje, arhitekturno raziskovanje

Key words

architectural design, architectural research

Viri in literatura

- Koskinen, I., Zimmerman, J., Binder, T., Redstroem, J., Wensveen, S. (2011). *Design Research Through Practice – From the Lab, Field and Showroom*. Morgan Kaufmann (Elsevier), Amsterdam, Boston etc.
- Zupančič, T. (2009): *Communicating (by) Curriculum Design*. V: Verbeke, J., Jakimowicz, A. (2009): *Communicating (by) Design*. Chalmers University of Technology and Hogeschool voor Wetenschap & Kunst, Goetteborg, Brussels, str. 675-685.